

ولایت غیب

پژوهشی پیرامون شناخت ولایت در قرآن

سرشناسه	: مستحسن، عبدالله
عنوان و پدیدآورنده	: ولایت غریب، پژوهشی پیرامون شناخت ولایت در قرآن/ عبدالله مستحسن.
مشخصات نشر	: قم، سبب النبی، ۱۳۸۸.
مشخصات ظاهری	: ۵۲۵ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۵۲۴۰-۴۴-۳
یادداشت	: کتابنامه همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع	: امامت -- جنبه های قرآنی.
موضوع	: ولایت -- جنبه های قرآنی.
موضوع	: امامت -- احادیث.
رده بندی کنگره	: ۱۳۸۸ و ۸ / م ۵ / ۱۰۴ BP
رده بنده دیویی	: ۲۹۷ / ۴۸۶۵

ولایت غریب

پژوهشی پیرامون شناخت ولایت در قرآن

● مؤلف: عبدالله مستحسن

● ناشر: سبب النبی ﷺ

● چاپ: اول - اسفند ۱۳۸۸

● تیراژ: ۳۰۰۰ نسخه

● لیتوگرافی: ترام اسکندر

● چاپ: روح الامین

● قیمت: ۶۰۰۰ تومان

● شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۲۴۰-۴۴-۳

انتشارات سبب النبی
SEBTUNABI PUBLICATIONS

مرکز پخش: قم / خیابان صفائیه / کوچه ممتاز / کوی فتحی / پلاک ۱۷ و ۱۹

تلفن: ۴-۷۳-۷۷۴۵۰ فاکس: ۷۷۴۵۰۷۵ همراه: ۰۹۱۲۵۵۳۳۴۱۱

مرکز پخش تهران: ۳۳۳۳۳۵۲۶ همراه: ۰۹۱۹۱۲۱۶۳۹۶

صندوق پستی: ۱۱۳۳-۳۷۱۵۳

فهرست مطالب

۱۱	مقدمه
	فصل اول: ولایت
۲۰	قانون
۲۳	«کتاب الله» و «سنت الله»
۲۷	مرز اعتماد به قوانین مادی کجا است؟
۳۲	هستی
۳۷	انشاء
۳۵	وحدت
۳۹	ثنویت و تثلیث
۴۸	عبادت، بابی مفتوح برای بندگان
۵۰	توکل چگونه حاصل می شود
۵۳	ولایت
۵۶	فرق نبوت با رسالت
۶۰	اقسام ولایت
۶۱	امامت حضرت ابراهیم علیه السلام

- ولایت تشریعی ۷۱
- آیا خاتمیت نبوت با خاتمیت رسالت یکی است؟ ۷۶
- امام رسالت الهی دارد ۸۳

فصل دوم: قرآن

- غربت قرآن در میان مسلمین ۸۹
- نقش حدیث در تفسیر قرآن ۹۲
- قرآن بیانی است از حقایق هستی ۹۸
- قرآن آشنای فطری انسان ۱۰۲
- تقسیم بندی در مراتب فهم قرآن ۱۰۷
- قرائت ۱۰۷
- تفسیر ۱۰۹
- تفقه ۱۱۲
- تبیین ۱۱۴
- تدبر ۱۱۷
- تفصیل ۱۲۲
- تاویل ۱۳۳
- عالم مسخر انسان است ۱۳۹
- جوهر مسلط ۱۴۲
- راه شناخت علامت های ویژه قرآن ۱۴۹

فصل سوم: سوره بقره

- تعریف غیب ۱۶۱
- تفسیر آیات ۱ تا ۵ سوره بقره ۱۶۳
- تعریف تقوی ۱۷۱

۱۷۳	ایمان چیست؟
۱۷۵	رحمت رحمانیه و رحمت رحیمیه
۱۸۰	گروه دوم «مؤمنین»
۱۸۴	آیات مشابه در سوره لقمان
۱۹۵	امامت یک «ضرورت» است
۱۹۸	چرا از راهنمایی حدیث خوب استفاده نمی‌شود؟
۲۰۴	گروه‌های چهارگانه کافرین
۲۰۹	معرفی دو گروه کافر در سوره کافرون

فصل چهارم: سوره نور

۲۱۷	واجب شدن «سوره» یعنی چه؟
۲۲۲	تعریف قرآن از شرق و غرب
۲۲۶	شجره مبارکه «زیتونه» چیست؟
۲۳۱	۹ شیء مبارک
۲۳۸	معنی تجارت و بیع در قرآن

فصل پنجم: از «شعیب» تا «فاطمه»

۲۴۷	قرآن ظاهر متناسب با فهم بشر نازل شده است
۲۵۱	تفسیر تمثیلی چیست؟
۲۵۵	فاطمه سلام الله علیها مدافع ولایت
۲۶۱	سوره هود و رمز پیر شدن پیامبر

فصل ششم: احسن الحدیث

۲۷۵	اسامی قرآن
۲۸۰	احسن الحدیث، کتابی متشابه
۲۸۹	احسن الحدیث، قرآنی در قرآن

فصل هفتم: «سوره بقره» یا «سوره ولایت»؟

- «گاو» بنی اسرائیل؟ ۲۹۴
- در «سقیفه» چه گذشت؟ ۳۰۰
- گوساله سامری و شتر خلافت ۳۰۶
- «علی» ذکر نازل شده خداوند ۳۱۰
- خلافت امام حسن علیه السلام ۳۱۳
- کیفیت «صلح» امام حسن علیه السلام ۳۱۶
- تکلیف امام در قبال اقبال مردم ۳۱۹
- میثاق کوفیان با امام حسین علیه السلام ۳۲۳
- معنی صحیح «بقره» ۳۲۹
- «اصحاب سوره بقره» چه کسانی هستند؟ ۳۳۳

فصل هشتم: از «مدین» تا «مدینه»

- «موسی» از مدینه به مدین می‌رود ۳۴۵
- قرارداد میان دو پیامبر ۳۴۸
- تصویر دوم «موسی» و «شعیب» ۳۵۴
- سوره کوثر در شأن چه کسی نازل شده؟ ۳۵۹

فصل نهم: «سبعاً من المثنی»

- حدیث «ثقلین» برخاسته از قرآن است ۳۶۹
- دو مأموریت پیامبر (صلی الله علیه و آله) ۳۷۷
- خواب پادشاه مصر ۳۸۳
- شجره سبز ۳۸۷
- تعبیر دوم خواب پادشاه مصر ۳۹۰

فصل دهم: مرد مؤمن و شیخ قبیله

- ۴۰۱ در داستان تمثیلی باید مصداق را پیدا کرد
- ۴۱۱ کیفیت باغ‌های تمثیلی شیخ قبیله
- ۴۲۴ هویت رجل مؤمن

فصل یازدهم: سه واقعه در یک آیه

- ۴۳۳ وقایع سه گانه کدام اند؟
- ۴۳۸ تفاوت «مهاجرت» با «اخراج»
- ۴۴۳ «ثانی اثنین» یعنی چه؟
- ۴۴۷ واقعه سوم کدام است؟
- ۴۵۵ رجعت
- ۴۵۸ رمز تقسیم آیه ابلاغ ولایت
- ۴۵۹ سفری از «محمد» تا «مهدی»

فصل دوازدهم: ولایت قریب

- ۴۶۵ ختم باب نبوت و فتح باب امامت
- ۴۶۸ «سکینه» در چه مواقعی نازل می‌شود؟
- ۴۷۵ «علی» آمر به عدل و هادی به صراط مستقیم
- ۴۸۷ اراده خداوند در اتمام نور خود حتمی است
- ۴۹۰ آن روز چه وقت است؟
- ۴۹۲ عشق و استدلال با هم جمع نمی‌شوند
- ۵۰۱ فهرست آیات

مقدمه

ولایت هم در معنی، هم در باور و هم در مصداق همیشه غریب و مظلوم بوده است. در بحبوحه شکوفایی خود غریب بود، در طول تاریخ غریب بود، امروز هم غریب است. عجب که در وطن خود هم غریب افتاده است. گویی غربت با ولایت همزاد است. هر چند که شرط «محبت» و «وداد» رعایت شده و مهد محبت به ولایت همین جا است. اما بینات ولایت در باورها کم فروغ است. پشتوانه تحقق ولایت، هنوز «غلیظ» نشده است. ایمان هنوز در زندان «تقیه» است و «انتظار» دچار غفلت یا بدتر از آن، فراموشی شده است. اینها همه هشدار است که آنچه تا به حال درباره ولایت سخن گفته شده و یا در این باره کتاب نوشته شده، کم است و هنوز حداقل حق آن نیز ادا نشده است.

قصده آن نیست گفته شود در این کتاب حق آن ادا خواهد شد، که آن حق، ادا شدنی نیست. هر چه بگویند و بنویسند باز هم کم است. نوشته حاضر، بررسی اجمالی در شناخت ولایت در قرآن است منتها از نگاه دیگر. نگاهی که کمتر از آن استفاده شده است. اگر قصد بود همان حرف‌های گذشتگان مکرر تکرار شود، بهتر از این راه، آن بزرگان از زوایایی چند گفته‌اند. علتی

که موجب شد تا این رساله به تحریر آید دو موضوع است:

اول - ارائه شیوه‌ای برای تحقیق در قرآن و این که چگونه باید به قرآن نگریسته شود. قرآن کتابی است «ساکت» که باید آن را به نطق وا داشت. این کتاب شیوه‌هایی را مطرح می‌کند تا بتوان به توفیقاتی در این زمینه نائل آمد و جویندگان را دعوت می‌کند که با تغییر در دیدگاه خود نسبت به قرآن، «نادیده» های آن را نیز ببینند.

دوم - دیدن ولایت در قرآن از زاویه‌ای که کمتر از آن دیدگاه به ولایت نگاه شده و کشف بیان قرآن از حضور ولایت که در جای جای قرآن است.

قرآن از آغاز خلقت هستی و انسان و آغاز بعثت انبیاء تا اواخر عمر آخرین پیامبر، انسان را همراهی می‌کند. ظاهر قضیه این است که قرآن بعد از فوت رسول خدا صلی الله علیه و آله تا آغاز ظهور قیامت ساکت است. بهنگام شروع قیامت دوباره به سراغ انسان می‌آید و در سوره زلزال او را در حالی که سراسیمه است و می‌پرسد «چه بر سر دنیا آمده است؟» نشان می‌دهد. «وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا» اما در این کتاب با اعتقاد به اینکه قرآن در این دوره ساکت نبوده است به تحقیق پرداخته و وقایع اتفاقیه بعد از فوت رسول اکرم صلی الله علیه و آله را به تصویر کشیده است تا باور پیروان ولایت را به این نکته معطوف نماید که قرآن حاوی تاریخ امامت هم می‌باشد. در جایی که خداوند به همه پیامبران خود امر فرموده تا مردم را به منجی آخر الزمان بشارت دهند، چگونه می‌شود که خود در کتاب جاویدش از این امر مهم سخنی نگوید؟

تلاش حاضر بر این است تا روشن نماید در قرآن به وفور نسبت به موضوع ولایت اشاره شده است. متنها زاویه دید ما نسبت به آن، خوب تنظیم نبوده است. اگر به خواست خدا در این امر موفق شویم، لازم است نسبت به تصحیح زاویه دید خود اقدام کنیم.

عده‌ای که در پی یافتن ولایت در قرآن بوده‌اند چون غالباً با دید همیشگی به

قرآن نگریسته‌اند لاجرم در لابه‌لای آیات آن، گرفتار ذهنیات و دانسته‌های قبلی خود شده‌اند. اما این کتاب با دیدگاهی تازه و تغییر در نحوه نگرش به قرآن، دیدگاه جدیدی می‌گشاید تا از این منظر، شناخت بهتری از ولایت در قرآن به دست آورد. اهل قرآن می‌دانند که برداشت جدید از آیات قرآن مغایرتی با برداشتهای دیگران از همان آیات ندارد زیرا آیات قرآن معانی متفاوتی دارند و هر بطنی از آن مفهوم تازه‌ای ارائه می‌نماید.

در این جا سخن از «مَنْ قَالَ» نیست بلکه «ماقال» مطرح است.^(۱) لذا انتظار داریم به هنگام مواجه شدن با مطالب تازه و جدید، معیار این نباشد که «اشخاص» چه گفته‌اند. بلکه در این اندیشیده شود که «چه گفته می‌شود».

در نگارش کتاب سعی بر این بوده تا آن جا که ممکن است افراد، با معلومات متفاوت بتوانند از آن بهره‌مند شوند. لذا شیوه نگارش به گونه‌ای برگزیده شده تا بتواند دامنه وسیع‌تری از اهل قرآن را در برگیرد. اما به هر تقدیر این کتاب برای کسانی که با قرآن آشنا نباشند جاذبه‌ای نخواهد داشت.

در انتها، از خوانندگان تقاضا داریم به هنگام مطالعه کتاب، اطلاعات و قضاوت‌های قبلی خود را عجالتاً کنار بگذارند تا معلوم گردد چه گفته می‌شود. بسیاری از مطالب که برای اولین بار در تاریخ تفسیر قرآن مطرح می‌شود قطعاً تازگی داشته و مغایر با مفاهیم «جا افتاده» است. لذا ذهنیات قبلی مزاحم درک آن خواهند بود. چنانچه انتقاد یا اعتراضی به برخی مطالب کتاب هست که با معلومات قبلی در تعارض باشد، توصیه ما به «صبر» است تا پایان مطالعه کتاب. اگر در آخر چیزی باقی ماند، به گوش جان خواهیم شنید و ان شاءالله حق‌پذیر خواهیم بود.

عبدالله مستحسن

(۱) سخن حضرت علی علیه السلام که فرمود: نگاه نکنید چه کسی می‌گوید، بنگرید چه می‌گوید.